

Anonymizované znenie

Preklad

C-501/23 – 1

Vec C-501/23

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

7. august 2023

Vnútroštátny súd:

Bundesgerichtshof

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

29. jún 2023

Dlžník a navrhovateľ v konaní o opravnom prostriedku:

DL

Veriteľ a odporca v konaní o opravnom prostriedku:

Land Berlin

BUNDESGERICHTSHOF (Spolkový súdny dvor, Nemecko)

UZNESENIE

[*omissis*]

z

29. júna 2023

v konaní o začatí insolvenčného konania

o majetku DL [*omissis*] Berlín,

dlžník a navrhovateľ v konaní o opravnom prostriedku,

[*omissis*]

vedľajší účastník konania:

Spolková krajina Berlín, zastúpená Finanzamt Wilmersdorf (Finančný úrad Wilmersdorf, Nemecko), [*omissis*] Berlín,

veriteľ a odporca v konaní o opravnom prostriedku

IX. občianskoprávny senát Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor) [*omissis*]

29. júna 2023

rozhodol:

- I. Konanie sa prerušuje.
- II. Súdnemu dvoru Európskej únie sa podľa článku 267 ods. 1 písm. b) a ods. 3 ZFEÚ predkladajú nasledovné otázky:
 1. Má sa článok 3 ods. 1 tretí pododsek prvá veta v spojení s článkom 2 bodom 10 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/848 z 20. mája 2015 o insolvenčnom konaní (ďalej len „nariadenie o insolvenčnom konaní“) vykladať v tom zmysle, že miesto prevádzky samostatne zárobkovo činnnej fyzickej osoby predstavuje podnik aj vtedy, ak vykonávaná činnosť nepredpokladá použitie ľudských zdrojov a majetku?
 2. Pokiaľ je odpoveď na prvú otázku záporná: Má sa článok 3 ods. 1 tretí pododsek prvá veta nariadenia o insolvenčnom konaní vykladať v tom zmysle, že vtedy, ak samostatne zárobkovo činná fyzická osoba nevedie

podnik v zmysle článku 2 bodu 10 nariadenia o insolvenčnom konaní, až kým sa nepreukáže opak, sa predpokladá, že za centrum jej hlavných záujmov sa považuje miesto, na ktorom vykonáva samostatne zárobkovú činnosť?

3. Pokiaľ je odpoveď na druhú otázku záporná: Má sa článok 3 ods. 1 nariadenia o insolvenčnom konaní vykladať v tom zmysle, že v prípade samostatne zárobkovo činnnej osoby, ktorá nevedie podnik v zmysle článku 2 bodu 10 nariadenia o insolvenčnom konaní, ak sa nepreukáže opak, sa podľa článku 3 ods. 1 štvrtého pododseku prvej vety nariadenia o insolvenčnom konaní, predpokladá, že centrum jej hlavných záujmov je miesto obvyklého pobytu?

PRACOVNÝ DOKUMENT

Odôvodnenie:

I.

- 1 Dňa 18. augusta 2020 podal vedľajší účastník konania žiadosť o začatie insolvenčného konania o majetku dlžníka. V čase podania žiadosti mal dlžník pobyt v Berlíne, Monaku, Los Angeles a na francúzskom ostrove v Karibiku Saint-Barthélemy. Bol predsedom dozornej rady Landbell AG, akciovej spoločnosti podľa nemeckého práva so sídlom v Mainzi. Jeho majetok pozostával z bankového účtu v Monaku, ako aj majetkovej účasti v spoločnostiach podľa monackého práva, aktív, depozitu cenných papierov a majetkovej účasti v spoločnostiach v Nemecku.
- 2 Amtsgericht (okresný súd, Nemecko), ktorý má vo veci rozhodnúť, žiadosť uznesením z 27. júla 2021 z dôvodu chýbajúcej miestnej právomoci zamietol ako neprípustnú. Na základe sťažnosti veriteľa Landgericht (krajinský súd, Nemecko) toto uznesenie 29. júna 2022 zrušil a vec vrátil na Amtsgericht (okresný súd). Uviedol, že centrum hlavných záujmov dlžníka sa nachádza na mieste, na ktorom dlžník vykonáva svoju samostatnú zárobkovú činnosť ako predseda dozornej rady. Dlžník spochybňuje medzinárodnú právomoc nemeckých súdov. Opravným prostriedkom, ktorý Landgericht (krajinský súd) dovolil, chce dosiahnuť zrušenie napadnutého uznesenia a odmietnutie sťažnosti veriteľa.

II.

- 3 Pred rozhodnutím o opravnom prostriedku je potrebné prerušiť konanie a získať prejudiciálne rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie o otázkach uvedených vo výroku rozhodnutia [článok 267 ods. 1 písm. b), ods. 3 ZFEÚ].
- 4 1. Medzinárodná právomoc nemeckých súdov sa má posúdiť podľa článku 3 ods. 1 nariadenia o insolvenčnom konaní. V prípade cezhraničnej situácie platí uvedené ustanovenie bez ohľadu na to, či sú dotknuté členské alebo tretie štáty [pozri Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor), uznesenie z 8. decembra 2022 – IX ZB 72/19, WM 2023, 278 bod 19 a nasl.; Súdny dvor Európskej únie, rozsudok zo 16. januára 2014 -C-328/12, ECLI:EU:C:2014:6 bod 17 a nasl., bod 29]. Podľa článku 3 ods. 1 prvého pododseku nariadenia o insolvenčnom konaní majú právomoc začať insolvenčné konanie súdy členského štátu, na ktorého území sa nachádza centrum hlavných záujmov dlžníka. Centrum hlavných záujmov dlžníka je miesto, kde dlžník pravidelne vykonáva správu svojich záujmov a ktoré je zistiteľné tretími stranami. V prípade samostatne zárobkovo činnnej osoby sa podľa článku 3 ods. 1 tretieho pododseku prvej vety nariadenia o insolvenčnom konaní za centrum hlavných záujmov považuje hlavné miesto jej podnikania, ak sa nepreukáže opak. V prípade akejkoľvek inej fyzickej osoby sa podľa článku 3 ods. 1 štvrtého pododseku prvej vety nariadenia o insolvenčnom konaní

predpokladá, že centrom hlavných záujmov je miesto jej obvyklého pobytu, ak sa nepreukáže opak.

- 5 2. Landgericht (krajinský súd) predpokladal, že dlžník v rozhodujúcom čase podania žiadosti vykonával samostatne zárobkovú činnosť v zmysle článku 3 ods. 1 prvého pododseku prvej vety nariadenia o insolvenčnom konaní. Základom tohto predpokladu sú pre senát nasledovné tvrdenia. Pojem samostatne zárobková činnosť sa má vykladať v súlade s právom Únie. Samostatne zárobková činnosť sa vyznačuje tým, že dotknutá osoba svoje činnosti vykonáva vo svojom vlastnom mene, na svoj vlastný účet a na svoju vlastnú zodpovednosť a že znáša hospodárske riziko spojené s výkonom týchto činností. Koná na vlastný účet a zodpovednosť, slobodne si organizuje spôsob výkonu svojej práce a sama poberá honoráre tvoriace jej príjmy (pozri Súdny dvor Európskej únie, rozsudok z 13. júna 2019 – C-420/18, ECLI:EU:C:2019:490, bod 39). Podľa súčasného skutkového a sporového stavu sú tieto podmienky splnené. Dlžník bol predsedom dozornej rady akciovej spoločnosti podľa nemeckého práva. Podľa nemeckého práva nie je dozorná rada vo vzťahu k vedeniu akciovej spoločnosti viazaná príkazmi (pozri § 111 AktG). Podľa zistení Landgericht (krajinský súd) môže dlžník rozhodovať aj o riziku odmeny [k tomu pozri Bundesfinanzhof (Spolkový finančný súd), BFHE 267, 189].
- 6 3. Podľa článku 3 ods. 1 tretieho pododseku prvej vety nariadenia o insolvenčnom konaní sa v prípade samostatne zárobkovo činnnej osoby za centrum hlavných záujmov považuje hlavné miesto jej podnikania, ak sa nepreukáže opak. „Podnik“ je v zmysle nariadenia o insolvenčnom konaní podľa článku 2 bodu 10 nariadenia o insolvenčnom konaní akékoľvek miesto prevádzky, na ktorom dlžník vykonáva alebo vykonával inú ako prechodnú hospodársku činnosť s použitím ľudských zdrojov a majetku.
- 7 Landgericht (krajinský súd) skonštatoval, že dlžník v rámci svojej samostatnej zárobkovej činnosti ako predseda dozornej rady tuzemskej akciovej spoločnosti nepoužíval ľudské zdroje a majetok, ani v tuzemsku, ani na inom mieste. Domnienku podľa článku 3 ods. 1 tretieho pododseku prvej vety nariadenia o insolvenčnom konaní preto neaplikoval. To by neobstálo právnomu preskúmaniu, ak „podnik“ v zmysle nariadenia o insolvenčnom konaní pre fyzickú osobu povinne nepredpokladá použitie ľudských zdrojov a majetku. Samostatne zárobková činnosť v tuzemsku by vtedy odôvodňovala vyvrátenú domnienku, ak by sa centrum hlavných záujmov dlžníka nachádzalo v tuzemsku. Senát vychádza z toho, že potom by ešte bolo potrebné preskúmať, či dlžník objasnil a v potrebnom rozsahu preukázal skutočnosti, ktoré sú dostatočné pre vyvrátenie domnienky. Landgericht (krajinský súd) má toho sa týkajúce skutočnosti ešte zistiť.
- 8 4. Ak je odpoveď na prvú prejudiciálnu otázku záporná a je potrebné vychádzať z toho, že dlžník v rámci svojej samostatne zárobkovej činnosti nevedie podnik v zmysle článku 2 bodu 10 nariadenia o insolvenčnom konaní, vzniká ďalšia

otázka, či je možné potom miesto, kde sa vykonáva samostatne zárobková činnosť, podľa článku 3 ods. 1 tretieho pododseku prvej vety nariadenia o insolvenčnom konaní považovať za centrum hlavných záujmov dlžníka, kým sa nepreukáže opak. Podľa odôvodnenia 28 nariadenia o insolvenčnom konaní by sa pri určovaní toho, či je centrum hlavných záujmov dlžníka zistiteľné tretími stranami, mali osobitne brať do úvahy veriteľa a ich chápanie toho, kde dlžník vykonáva správu svojich záujmov. Samostatne zárobková činnosť dlžníka ako predsedu dozornej rady bola navonok rozpoznateľná. Kde je spravovaný súkromný majetok, pre veriteľov naopak nie je zrejmé. Ak by odpoveď na druhú prejudiciálnu otázku bola kladná, centrum hlavných záujmov dlžníka by sa rovnako podľa článku 3 ods. 1 tretieho pododseku prvej vety nariadenia o insolvenčnom konaní vyvrátiteľne predpokladalo rovnako v tuzemsku. Aj v tomto prípade by mal Landgericht (krajinský súd) doplniť zistenia o otázke vyvrátenia domnienky.

- 9 5. Ak by domnienka podľa článku 3 ods. 1 tretieho pododseku prvej vety nariadenia o insolvenčnom konaní nebola relevantná, keďže odpoveď na prvú a druhú prejudiciálnu otázku je záporná, vzniká nakoniec otázka, či sa uplatní domnienka podľa článku 3 ods. 1 štvrtého pododseku prvej vety nariadenia o insolvenčnom konaní, a síce, či fyzická osoba, ktorá pre svoju samostatne zárobkovú činnosť neprevádzkuje podnik v zmysle článku 3 ods. 1 tretieho pododseku prvej vety nariadenia o insolvenčnom konaní, spadá pod pojem „akákoľvek iná fyzická osoba“ v uvedenom ustanovení. V prospech správnosti tohto predpokladu hovorí to, že tretí a štvrtý pododsek článku 3 ods. 1 nariadenia o insolvenčnom konaní z dôvodov právnej istoty pre každú fyzickú osobu upravujú domnienku, ktorá odkazuje na centrum jej hlavných záujmov a tým na medzinárodnú právomoc členského štátu pre začatie insolvenčného konania. Medzi článkom 3 ods. 1 tretím pododsekom a článkom 3 ods. 1 štvrtým pododsekom nariadenia o insolvenčnom konaní by mohol existovať vzťah nadradenosti a podradenosti, takže medzinárodná právomoc by sa pre fyzické osoby preskúmala až vtedy podľa článku 3 ods. 1 prvého pododseku nariadenia o insolvenčnom konaní, ak nie sú splnené podmienky iných ustanovení.
- 10 Landgericht (krajinský súd) domnienku podľa článku 3 ods. 1 štvrtého pododseku prvej vety nariadenia o insolvenčnom konaní nezohľadnil a namiesto toho uplatnil článok 3 ods. 1 prvý pododsek druhej vety nariadenia o insolvenčnom konaní. Ak by bola domnienka podľa článku 3 ods. 1 štvrtého pododseku prvej vety nariadenia o insolvenčnom konaní relevantná, musel by sa najprv zistiť obvyklý pobyt dlžníka v čase podania žiadosti. Potom by bolo potrebné preskúmať, či skutkové okolnosti, ktoré sa ešte majú zistiť, umožňujú záver pre vyvrátenie domnienky. Uznesenie Landgericht (krajinský súd) ani v tomto prípade nemožno prijať.

[omissis]

[omissis]

[omissis]

[omissis]

[omissis]

Súdy nižšieho stupňa:

Amtsgericht Charlottenburg (Okresný súd Charlottenburg, Nemecko), rozhodnutie z 27. júla 2021 – 36b IE 3743/20 –
Landgericht Berlin (Krajinský súd Berlín), rozhodnutie z 29. júna 2022 – 84 T-183/21 –

[omissis]

[omissis]

[omissis]

PRACOVNÝ DOKUMENT